

sosialurin

telf. 14720. 11820
box 76, 3800 Tórshavn
p/f sosialurin

Útgevandi: Fyritaks-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Bladmenn: Høgni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Arne Thomsen
Uppseting: Sosialurin
Prent: Dimmalætting

Frumskógar- ideologi

MILLUM TEY mongu mál, sum eru til viðgerðar á 29. ársfundi Norðurlanda Ráðsins í Keypmannahavn í vikuni, er arbeiðsloysisspurningurin. Hetta verður roknað sum eitt hitt alræðasta vandamál hjá norðurlendsku tjóðunum.

HESUM VIÐVÍKJANDI eru tað dýpur tøl, ið eru komin fram. Sagt verður, at fyrst í sjeytiárunum vóru umleið 130.000 arbeiðsleys í norðurlondum. Síðst í sjeytiárunum var talið umleið 400.000 og roknað verður við, at við árslok er talið á arbeiðsleysum í norðurlondum ikki undir 600.000.

HER Í FØROYUM hava vit ikki verið eins hart rakt sum í grannalondum okkara, hóast vit als ikki kunnu siga, at arbeiðsloysi ikki er til her á landi. Ein av orsøkunum til, at vit hava verið betri fyri er, takkað verið eini skilagóðari almennari stýring á vinnulívsøkinum. Tað almenna hevur hjálpt til, har hjálp hevur verið fyri neyðini, og har tað privata ikki hevur rokkið, er tað almenna gingið á odda. Soleiðis hevur verið gjørligt at halda vinnuhjólina gangandi, og harvið hildið arbeiðsloysinum burtur so væl tað hevur latið seg gjørt.

SUM TAÐ SKILST sær nýggja landsstýrið annaðleiðis upp henda spurning enn hitt undanfarna. Almenn stýring er bert av tí ónda, fyri ikki at tala um alment fyrítakssemi. Tilvildarligt privat fyrítakssemi skal nú setast í hásti og alt tað sum ber feril av almennum, skal skjerjast. Sum kunnugt hevur hetta landsstýrið gingið so vítt sum at slakta arbeiðs-pláss, tí hetta var ikki í tráð við teirra primitivu frumskógarideologi.

TAÐ ERU TÍ allar orsøkir til ótta tá frumskógarideologi nýggja landsstýrisins nú vísir seg í verki. Tað tekur vanligu drúgva tíð at byggja upp, men at bróta niður tekur ikki langa tíð. Tað hevur nýggja landsstýrið longu víst.

Verður sitandi lands- stýrið fjarstýrt?

Fyri stuttum lögdu teir sjeið limirnir í lögtingsins figgjarnevnd fram uppskot til lögtingslóg, sum heimilar landsstýrinum at veðhalda fyri einum útgerðarláni uppá 6 mió. kr. til svartkjaftatrolaran »GILJANES«.

Undir umrøðuni á tingi visti undirritaði á, at tað ikki er vanlig mannagongd, at ein lögtingsnevnd leggur lógaruppskot fyri tingið, men at hetta vanliga verður gjørt av landsstýrinum ella teimum einstøku lögtingsflokkinum. Tá eg eisini var vitandi um, at spurningurin um hetta veðhald var reistur yvir fyri landsstýrinum, loyvdi eg mær at spyrja, hvat orsøkin var til, at landsstýrið ikki vildi leggja málið fram. Eg fekk onki svar á tí fundinum.

Tá málið seinni sama dag kom til 3. viðgerð, bað eg aftur um orðið. Eg visti á, at eg undir 2. viðgerð av málinum hevði vist á tað lögna í tí, at tað er figgjar-

nevndin og ikki Føroya Landsstýri, sum hevur lagt lógaruppskotið fram. Eg minti á, at eg undir 2. viðgerð onki svar fekk frá nøkrum av teimum trimum landsstýrismonnum, sum vóru í tingsalinum tá.

Eg spurdi nú aftur, hví Føroya Landsstýri ikki hevur lagt málið fram og visti á, at Føroya Fiskasøla og bankarnir hava verið sera negativ í hesum máli, og spurdi, um tað, at landsstýrið ikki hevur lagt hetta málið fram, hevði nakað samband við ta negativu støðuna hjá fiskasøluni og bankunum, ella um aðrar grundir vóru fyri hesum og so hvørjar. Eg boðaði frá, at áðrenn endalig atkvøðugreiðsla fór fram í málinum, vildi javnaðarflokkurin eina ferð enn seta spurningin fram og heita á teir báðar landsstýrismenninar, sum nú vóru til staðar, um at svara.

Nú hendi tað, at Páll

Vang, landsstýrismaður, fyrst kom á pallin og váttaði, at málið var reist yvir fyri landsstýrinum og at málið var viðgjørt har, men at landsstýrið kortini ikki vildi leggja málið fram. Nakra grundgevingingu vit ikki. Nakað seinni kom Eilíf Samuelson, landsstýrismaður, upp og segði, at landsstýrið tók undir við málinum, men hann gav onga frágreiðing um, hví landsstýrið tá ikki hevði lagt málið fram.

Tá málið var fyri í lögtinginum var Pauli Ellefson, lögmaður, úttanlands, men undir viðgerðini av einum øðrum lögtingsmáli nakrar dagar seinni, segði lögmaður frá, at hann var ímóti at landskassin veðhelt fyri einum útgerðarláni til svartkjaftatrolaran »GILJANES« og at hann ikki vildi atkvøtt fyri málinum, um so var, at hann var heima tá atkvøðugreiðslurnar fóru fram.

Hervið munnu vit hava

við- merkingar

finðið vátan fyri, at landsstýrið ella ein meiriluti av tí var ímóti málinum, og at hetta var orsøkin til, at figgjarnevndin legði lógaruppskotið fyri lögtingið. Eftir stendur so spurningurin, hví landsstýrið var ímóti hesum máli, um hetta hevur nakað samband við ta negativu støðutakanina hjá Fiskasøluni og bankunum.

Kunnu vit rokna við, at landsstýrið er samansett av nøkrum »robotum«, ið verða fjarstýrdir, og at tað eru fiskasølumenn og bankarnir, sum trýsta á knøttarnar.

Løgmaður er næstan føddur við penni í hond. Kundi hann ikki givið okkum eina frágreiðing um, hví landsstýrið og lögmaður sjálvur vóru ímóti, at landskassin skuldi veðhalda fyri útgerðarláni til svartkjaftatrolaran »GILJANES«?

Vilhelm Johannesen

Gøtan var rein inntil píka- tíðin byrjaði

Herfyri hevði útvarpið samrøðu við ein býarverkfrøðing um veginar í Havn. Hann var sera greiður og sakligur og greiddi frá, hvussu trupult og kostnaðarmikið tað var at halda veginar í forvarligum standi. Nevndi einar tvær, kanska triggjar gøtur, sum teir ikki høvdu serstakar trupulleikar við at halda í standi. Hann nevndi Jónas Broncksgøtu, sum eina góða gøtu, tí hon var so væl bygd. Rætt er tað, einaferð var J. Broncksgøta ein rein og nosslig gøta, tað var tá ið hetlandurin á sinni var komin at læra feroingar at asfaldera og sjálvur asfalderaði J. Broncksg. Hann var ein knassi at arbeiða, tað tóku øll til, sum sá hann! Tá var J. Broncksg. eitt prýði, og henni nýttist onga pábót í nógv, nógv ár. Rætt skal vera rætt, tá var heldur ikki so nógv ferðsla.

Men hygg nú! Tað letur til, at teir býarverkfrøðingar, sum hava ferðslu og gøtur undir sær, halda J. Broncksg. fram sum eina fyrmynd uppá eina góða og sterka gøtu. Men vit, sum búgva fram við hesari gøtu, kunnu ikki

rósa av. Býarverkfrøðingurin talaði hetta kvøðið um kostnaðin hjá býráðnum av at halda gøturnar í standi. Men tað var eitt, hann ikki nevndi, og sum eftir mínum tykki er sera týðningarmikið. Tað er tað fólkið, sum býr við hesar gøturnar. Vælførd og trivni hjá hesum borgarum verður ikki tikið upp á tungu. Fyrst akfør av øllum slag, síðani gremj-ingar um, hvussu dýrt tað er hjá býráðnum (t.e. skattaborgarunum) at halda hesar gøtur. Seinast í raðnum kemur menniskjan, men hon kemur valla upp á tal.

Eg sjálv búgvi í J. Broncksgøtu. Tey, ið búgva í øðrum gøtum, kunnu siga frá sínum royndum.

Eg minnst ikki, hvussu ofta J. Broncksgøta er asfalderað øll sum hon er, síðani hetlandurin gjørdi sitt valaverk. Men hvørja ferð havi eg frøtt meg um, hvussu rein og nosslig henda gøtan tá hevur verið — inntil píka-tíðin byrjaði 1. oktober. Tað var so eyðsýnt, at tá ið nakað var liðið út í oktober, tað kom nakað ann upp á veðrið, var gøtan ikki í kenna aftur. Eru

gøturnar ov hálar, latið bilin standa. Eingin hevur so langan veg til arbeiðis her í Havnini, at hann ikki kann ganga tað á sinum beinum. Tað er hóast alt ikki so nógvir dagar á árinum. Og hví kunnu fólk ikki ganga longur. Nú bussleiðin er komin, hví ikki nýta hana?

Og so hetta, sum tykist at vera so bráðneyðugt, men als ikki var tað, at flyta tær stóru fyrítøkurnar niðan á Háls, áðrenn tað vegasamband, ið mátti vera ein fyrítreyt fyri hesi flyting, var í lagi. Alt tað, sum hesar stóru fyrítøkurnar handla við, timbur og byggtilfar av øllum slag, jarn og sement, heilsuløður og mangt, mangt annað, slikt, sum fyrr fór eftir ymiskum gøtum í býnum, alt hetta skal nú J. Broncksgøta og R.C. Effersøesgøta taka. Hetta haldi eg vera eitt tað størsta mistak, býráðið hevur gjørt. Var tað so átroðkandi at flyta hesar fyrítøkurnar so yvir háls og herðar? Nú eru teir farnir í holt við ringvegin, sum teir siga skal taka m.a. ta tungu ferðsluna, men tað koma at ganga ár, áðrenn hann verður veruleiki.

Eg fór ein dagin inn á gólvið hjá einari grannkonu. Hon sat og græt. Hon er farin um tey 80 n. Hon hevur altíð lagt doydn á at halda hús síni rein bæði uttan og innan. Hon bað meg hyggja út ígjøgnum køksvindeygnað. Men har sást illa út. »Eg eri beint nú liðug at skola vindeyguni uttan, men hygg nú!« segði hon. Eg mátti geva henni rætt, tí soleiðis er vorðið her í J. Broncksgøtu. Taxakoyring og privatkoyring er eitt, men so hesir stóru lastbilarnir, summir høgir sum hús, so skýmlikt verður inni, aðrir við mold, eyri ella sandi við eini ótættari lúku aftan, so farvegurin sæst allan vegin gjøgnum gøtuna. Er ikki ein býarviðtøka, sum bannar slíkt? Og hver eigur at ansa eftir, at hon verður fylgd? Eg var einaferð fyri ikki so nógvum árum síðani stódd í einari gøtu í Keypmannahavn, tá ið ein lastbilur var fyri tí óhappi at missa nakað av lastini niður á gøtuna, eg haldi, tað var sandur ella okkurt tilíkt, men hann varð steðgaður í stundini av politinum. Hvat verður gjørt her í slíku føri?